
озеленення – один з найпрестижніших, доступних і виразних засобів декорування будинків і споруд.

Література:

1. Кучерявий В. П. Урбоекологія: Підручник. – Львів: Світ, 2001. – 440 с.
2. Стольберг Ф.В. Экология города: Учебник. – К.: Либра, 2000. - 464 с.
3. Солуха Б.В., Фукс Г.Б. Міськаекологія. – К., 2003. –338с.
4. Курницька М. П. Шляхи підвищення життєвості міських деревних насаджень / М. П. Курницька // Науковий вісник УкрДЛТУ: Міські сади і парки: минуле, сучасне і майбутнє. – Львів : УкрДЛТУ. – 2001. – Вип. 11.5. – С. 313–316.
5. Скробала В. М. Оптимізація урбанізованих та техногенних ландшафтів засобами озеленення / В. М. Скробала // Проблеми урбоекології та фітомеліорації. – Львів : НЛТУ України, 2003. – Вип. 13.5. – С. 41.

Ярослав ПЕТАК, магістрант групи мЕ-1
Науковий керівник: **к.геогр.н., доцент Стецько Н. П.**

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН РІЧКИ СЕРЕТ, ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ (В МЕЖАХ ЗАЛІЩИЦЬКОГО РАЙОНУ)

У даній статті описаний та охарактеризований, екологічний стан річки Серет. Основний акцент був покладений на дослідження заплавної та руслової частини річки, оскільки дана територія розглядається як перспективна, для організації рекреаційної та туристичної діяльності.

Актуальність дослідження. Дослідження річок, річково-долинних екосистем, з врахуванням тенденцій розвитку суспільства, змін стану природного середовища під впливом глобальних та регіональних чинників є актуальними. Перш за все екологічні дослідження долин і басейнових систем річок для потреб розвитку рекреації, захисту прибережних ділянок, комунікацій і поселень від впливу небезпечних

морфодинамічних процесів; дистанційне зондування Землі та використання цієї інформації при оцінюванні геоекологічної напруги у долинних прирічкових ландшафтах і прогнозуванні зміни їхнього геоекологічного стану; обґрунтування схем раціонального використання земельно-ресурсного і водного потенціалу, протиерозійного захисту сільськогосподарських угідь, збереження природної спадщини, створення єдиної екологічної мережі та ландшафтно-адаптованих систем землеробства і лісокористування.

Виклад основного матеріалу. Заліщицький район є доволі перспективний для організації туристичної та рекреаційної діяльності. Даний район славиться своїми унікальними природними та історико-архітектурними об'єктами. Найбільш привабливе на даний час (із туристичної точки зору) є НПП «Дністровський каньйон», у якому ефективно функціонує велика кількість туристичних трас та різноманітні туристичні атракції (сплав на річці, екологічні стежки, дельта планеризм). Тому подальший розвиток рекреації та туризму на річці Серет є доволі привабливим, а унікальність дивовижних, природних місць цьому тільки сприяє.

Річка Серет – найбільша з приток Дністра в межах Тернопільської області. Річка Серет утворюється від злиття біля села Ратищі Зборівського району кількох малих річок (Серет Правий, Серет Лівий, В'ятина, Грабарка). Верхів'я Серету розташовані між пагорбами Вороняків, середня течія - в межах Тернопільського плато, пониззя - в районі Дністровського каньйону. Головний напрямок течії з півночі на південь (частково на південний схід). Довжина річки Серет - 248 км, сточище - 3900 км². Серет має 18 приток, найбільша її притока - Гнізна (ліва) з довжиною 81 км. В межах Заліщицького району найбільша права притока Серету, р. Тупа (44 км).

Річка Серет є особливо сприятливою для організації довготривалого відпочинку від с. Буданів до свого впадіння в Дністер [5]. Особливо сприятливі умови є в межах Заліщицького району, це кліматичні умови, ряд унікальних об'єктів природи, які обов'язково слід відвідати. Насамперед, це – Касперівський державний ландшафтний заказник з мальовничою водоймою і

добре обладнаною базою відпочинку для рибалок, наявність геологічних, палеонтологічних і ботанічних об'єктів природи є місцем короткочасного відпочинку населення; значні природоохоронні об'єкти, що знаходяться в межах річкової долини Серету та входять до складу національного природного парку «Дністровський каньйон»; поодинокі пам'ятки природи та урочища, що зустрічаються вздовж річки, які є по своєму особливо цікавими [2].

Зважаючи на особливе значення річки Серет у Заліщицькому районі як рекреаційного, туристичного та природоохоронного об'єкта є необхідність детального дослідження на рахунок розвитку в долині річки рекреації та туризму. Саме для цього важливими і потрібними є екологічні дослідження долини річки. Основною проблемою при екологічній оцінці річки виступає вибір методики дослідження. Розроблено цілий ряд методик інтегральної оцінки екологічної ситуації річкових басейнів. Загального методу який би підлягав під повний та якісний екологічний аналіз не існує. Вчені по різному класифікують ці методи. Найбільш відомими серед них є методики Гофмана К. Г., Яцика А. В., Гриба Й. В., які дають змогу простежити стан басейнів річок за різними показниками в межах окремих підсистем і басейну річки в цілому [6].

Для ефективного вибору методів екологічних досліджень, ми врахували специфіку туристичної сфери цього регіону та дослідили основні документи, які регулюють туристичну та рекреаційну діяльність на території річки, зокрема це – Державні будівельні норми України. Планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12:2019 [1] та ДСТУ ISO 13009:2016 (ISO 13009:2015, IDT) «Туризм та пов'язані з ним послуги. Вимоги та рекомендації з експлуатації пляжу», а також різноманітні законні та підзаконні акти, зокрема Водний кодекс України та Закон України «Про туризм». Ці документи дали нам можливість скласти систему основних параметрів, на які потрібно опиратися при дослідженні річки.

Використання різноманітних методик для дослідження долини річки, включають, як комбіновані, загальні так і спеціалізовані методи, спрямовані на вирішення покладених

завдань. Зокрема, ми проводили польові та лабораторні дослідження хімічного складу води, провели їх порівняльний аналіз із результатами дослідження води відповідно до візуальної тест-методики запропонованої відомим українським вченим-екологом Хімко Романом Васильовичем, яка базується на визначенні екологічного стану річки на основі виконання розробленого ним тесту, який проводиться на відповідних, відведених територіях [4]. Згідно цих результатів, відповідно до критеріїв методики геоекологічний стан річки оцінюється як «задовільний», але в них розвиваються деградаційні процеси і потрібно запроваджувати попереджуючі заходи щодо її збереження, зокрема дотримання умов прибережної захисної смуги, недопущення зарегулювання стоку, будівництва у заплаві різних споруд, засмічення заплави і річки.

Долина річки Серет у Заліщицькому районі є екологічно сприятливою для розвитку рекреаційної та туристичної діяльності, а саме: пляжно-купальний відпочинок, рибалка, водний туризм, веслування, які користуються у населення найбільшою популярністю [3]. Короткочасний відпочинок на березі річки активніше буде розвиватись за умов розвитку рекреаційної інфраструктури, природоохоронних заходів де планується організація рекреації та туризму. Особливого відтворення та відновної рекультивациі потребують ділянки із високою еродованістю берегової лінії та на території із значним пошкодженням заплави річки.

Висновки. Екологічний стан річки Серет в межах Заліщицького району та передумови розвитку рекреації та туризму, є сприятливими. Зокрема, ми визначили території, які найкраще підходять для проведення рекреаційної діяльності та території, які варто покращити та відновити, щоб оптимізувати антропогенний вплив. Еталонними зразками слугували нам національні та міжнародні стандарти і нормативи, відносно яких ми порівнювали стан берегової та руслової частини річки і на основі яких робили висновки про екологічний стан річки. Проведені дослідження дають нам можливість більш детально структурувати отримані результати на основі яких нами

запропоновані заходи для покращення, відновлення порушених територій, та використання їх у рекреації.

Література:

1. Державні будівельні норми України. Планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12:2019 [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2019/07/DBN-B22-12-2019.pdf>
2. Свинко Й. М. Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан: посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.
3. Стецько Н.П. Рекреаційні ресурси підземних та поверхневих вод Тернопільської області. Подільські читання: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (23-24 травня 2013 року). – Тернопіль: СМП "Тайп", 2013. – 83-87 с.
4. Хімко Р.В. Малі річки – дослідження, охорона, відновлення: монографія. Київ: Інститут екології, 2003. 380 с.
5. Царик Л. П. Проблеми екології рідного краю: посібник. Тернопіль: Рідна друкарня. 1993. – 156 с.
6. Яцик А.В. Водогосподарська екологія: у 4 т., 7 кн.: підручник. К. : Генеза, 2004. – Т. 4, кн. 6 – 7.

Вікторія МУЦКІВСЬКА, магістрантка групи зМЕ-1
Науковий керівник: **д.геогр.н., проф.Царик Л. П.**

ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ БРОДІВСЬКОГО РАЙОНУ В ГЕОЕКОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

Оптимальна ландшафтно-екологічна організація території є невід'ємною складовою і завершальним етапом збалансованого природокористування. Вона базується на рангуванні пріоритетних критеріїв розвитку регіону з урахуванням його природно-ресурсного потенціалу, ролі і місця в територіальному поділі праці.